

1., उपनिषदः परिणीता गीतमपि च इत मतिपथं नीता Bh. V. II 40; (the word is variously derived:— (१) उपनीय तमात्मानं ब्रह्मापास्तद्वयं यतः । निहृत्यविद्यां तज्जं च तस्मादुपनिषद्भवेत्, (२) निहृत्यानर्थमूलं स्वाविद्यां प्रत्यक्षया परम् । नयत्यपास्तसंभेदमनो कोप-निषद्भवेत्, (३) प्रवृत्तिहेतुभिः शो-बांस्तन्मूलं छेदकत्वतः । यतोऽवसा-द्येद्विद्या तस्मादुपनिषद्भवेत्; in the मुक्तकोपनिषद् 108 *Upani- shads* are mentioned; but additions have been made even to this number); 2 true knowledge, knowledge re- garding Brahman (n.); 3 sacred or religious lore; 4 secrecy, seclusion.

उपनिष्कार n. A street, a prin- cipal road.

उपनिष्क्रमण n. 1 Going out; 2 the religious rite of tak- ing a child for the first time into the open air, (generally performed in the fourth month of its age); 3 a main road.

उपनृत्य n. A place for dancing.

उपनेतृ I a. (f. नी) One who brings or comes, K. S. I. 60.

II m. A preceptor who per- forms the उपनयन ceremony.

उपन्यास m. 1 Juxtaposition; 2 statement, proposal, निर्घोतः अनैकैरलीकवचनोपन्यासमालीजनः Am. S. 23; 3 suggestion, hint, अवसरे खलु रागीपकारयोगे- रीयसोरुपन्यासः M. M. VI.

उपपत्ति m. A paramour, उपप- त्तिरिव नीचैः पञ्चमांतेन चरः Sis. XI. 65, M. III. 155, IV. 216, 217.

उपपत्ति f. 1 Appearance, pro- duction; 2 cause, reason; 3 reasoning; (उपपत्तिमत् 'well- reasoned' Kir. II. 1); 4 fit- ness, propriety; 5 ascertainment, demonstration, an as- certained or demonstrated

conclusion, उपपत्तिरुदाहृता ब- लान् Kir. II. 28; 6 a means, an expedient; 7 accomplish- ment, non-failure, स्वार्थोपपत्तिं प्रति दुर्बलाशः R. v. 12, तात्प- र्योपपत्तितः Bh. P.; 8 at- tainment, acquirement, R. XIV. 78.

उपपद n. A word next preced- ing, a word prefixed or pre- viously uttered, तस्याः स राजो- पपदं निशांतम् R. XVI. 40; 2 a title, a degree, (e. g. शर्मन्, वर्मन्); 3 a secondary word of a sentence.

उपपन्न a. (f. न्ना) Fit, proper (generally with the gen. or loc.) उपपन्नमिदं विशेषणं वायोः Vikr. II., उपपन्नमेतद्विकल्पे- स्मिन्राजनि Sak. II.

उपपरीक्षण n. } Investigation,
उपपरीक्षा f. } examination.

उपपात m. 1 Unexpected oc- currence; 2 accident, misfor- tune.

उपपातक n. A crime or sin in the second degree, (महापात- कनुत्पानि पापाप्युक्तानि यानि तु । तानि पातकसंज्ञानि तभ्यूनमुपपात- कम् Paithinasi), Yaj. II. 210.

उपपादन n. 1 Effecting, doing; 2 giving, delivering; 3 prov- ing, establishing by argu- ment, demonstration.

उपपाप n. The same as उपपा- तक q. v.

उपपार्श्व m. n. 1 A shoulder; 2 flank; 3 the opposite side.

उपपीडन n. 1 Pressing down, devastating; 2 inflicting pain, व्याधिभिर्बोपपीडनम् M. VI. 62; 3 agony, torture.

उपपुर n. A suburb.

उपपुराण n. A secondary or minor Purāṇa. (They are thus enumerated by हेमाद्रिः— आयं सनत्कुमारोक्तं नारसिंहमतः परम् । तृतीयं नारदयोक्तं कुमारं तु भावितम् । चतुर्थं शिवभक्त्यर्थं सा- क्षात्रं दीक्षाभाषितम् । दुर्वाससोक्तमाश-

र्यं नारदोक्तमतः परम् । कापिलं मान- वं चैव तथैवोशनसेरितम् । ब्रह्मांडं बाह्वं चाथ कालिकाव्ययमेव च । माहेश्वरं तथा शंखं सौरं सर्वार्थसं- यम् । पराशरोक्तमवरं तथा भागव- ताव्ययम्).

उपपुष्पिका f. Yawning, gap- ing.

उपप्रदर्शन n. Pointing out, in- dication.

उपप्रदान n. 1 Delivering over; 2 a present, a bribe; 3 a tribute, e. g. तस्योपप्रदानेन संभिरैव युक्तः.

उपप्रलोभन n. 1 Seducing, allur- ing; 2 a bribe, an allure- ment, an inducement, उच्चा- वचायुपप्रलोभनानि D. K.

उपप्रेक्षण n. Overlooking, dis- regarding.

उपप्रेष m. Invitation, sum- mons.

उपप्रव्व m. 1 Unlucky accid- ent, injury, trouble, कश्चि- न्न व्याप्तादिरुपप्रव्वो वः R. v. 6,

Megh. I. 17, उपप्रव्वाय लोकानां भूमकेतुरिबोद्धितः K. S. II. 32;

2 a calamity, a danger, R. II. 48; 3 fear, नृपा इवोपप्रव्विनः R. XIII. 7; 4 distress, diffi- culty, adversity, अथ मदनव-

धूरुपप्रव्वान्तं व्यसनकृशा परिपालया- बभूव K. S. IV. 46; 5

a portent, a natural phe- nomenon foreboding evil; 6

anarchy; 7 an eclipse of the sun or the moon; 8 a

name of Rāhu.

उपबंध m. 1 Connection; 2 an affix; 3 a particular mode

of sexual enjoyment.

उपब(व)र्ह m. A pillow.

उपबहु a. A few, a tolerable number.

उपबाहु m. The lower arm;

उपभंग m. 1 Fleeing away, retreat; 2 division.

उपभाषा f. A secondary dialect.

उपभुक्ति f. The same as उपभो- ग q. v.